

Béts.

A' fő Hadi Tanáts, Jan. 20-dikán ezen írt következő Tudósítást adta ki:

Az el múlt Dec. vége felé, által jött a' Timok vizén, a' hid lábakra rakott holmi defzkázaton, 150 Török, és a' mi Bukovitzánál állott Sirázsáinkra reájok ütött, 's azokat vissza nyomta. Mivel csak hamar azután igen meg nevedett az ellenség száma, nem irélte tanátsosnak a' *Negodinba* és *Bakofzébe* helylyhetett népünk is, az előbbeni helylyében való további meg maradást; hanem magát vissza vonta. — Gróf *Pálfy* János Reg. béli Oberstlieut. *Liptay* Úr, a' ki most *Gladovában* kormányoz, mihellyt az ellenség mozgásairól jelentést vett: azonnal a' *Ofztály* Huzzárokkal meg indúlt *Persa-Palánka* felé, hogy, ki tanúlván ott az ellenség további szándékát, és különöffen, hogy vallyon nem *Gladóvat* készül e' az vissza kuporítani: a' környűtállásokhoz képest meg tehesse a' szükséges rendeléseket. Előre el küldetvén *Branovátky* Főstrázsamester Úr, azt izenté vissza az Oberstlieut. Úrnak, hogy az ellenség 2000 főből áll, rész szerént gyalogságból, rész szerént lovaslágból; Kormányozójok az *Orsovai Basa Öttse*, és *Kara Mustafa*: hanem még erősféget vár *Vidinből*, és olly szándékkal vagyon, hogy az

Orsovaiakon segítsen. Azon idő közben, míg Oberstlieut. *Liptay* Úr értésére adta F. M. L. Gróf *Wartensleben*-nek a' dolgot, 's a' F. M. L. Úr által leg ottan *Gládova* felé el indított Lovasfág és Gyalogsfág útban vólt: meg támadták egynehányszor a' Törökök Májor *Branovátzky* Urat, a' ki az *Orsova* és *Erzsébet* sántza körül lévő hegyeknek el foglalására küldetett vólt: ámbár haszontalan lett minden igyekezetek. *Persa Palankából* pedig két Törökök küldettek Oberstlieut. *Liptay* Úrhoz, hogy a' Várat adná fel. Mivel *Viddinből* mind úntalan forrott a' Törökök, 's már is 5000-re nevedett pedig a' száma: tehát meg határozta magát az Oberstlieut. Úr, hogy az ellenségnek haladék nélkül eleibe menjen, 's azt meg támadja. E' végre Jan. 3-dikán meg indult az Oberstlieut. Úr, 3 Bat. Gyalogsfággal, 's 11 Tzug Lovasfággal, és 5-diken, minden bántódás nélkül eljutott egy hegyre, melly *Persa Palankához* 3 órányira van, a' hol is az éjtszakának fél részét el töltötte. Ezenül tovább mozdultak a' miéink: mivel pedig a' sűrű 's magas tsere miatt igen nehezen marsirozhatott a' Gyalogság, 's szállíthatta az ágyúit: tehát előre el küldötte *Liptay* Oberst Lieut. Úr, az *Erdödy* Magyar Lovas Regbéli Kapitány *Szarvasy* Urat, 7 Tzug Huszárok.

árokkal, meg hagyván nékie, hogy az ellenséget, ha látánda hogy bír vele, tartoztassa addig, míg a' Gyalogság el érkezik; de ha igen feles számmal találná az lenni, inkább vonja vissza magát, az Oberstl. Úr 2 szárnya hátra megé. Mihellyt *Szarvasy* Kapitány Úr előbb nyomult: azonnal eleibe jött mint egy ezerig való Spahifág, mellyet még nagyobb főt Jantsárság követett. Az ellenség nagy rúzzel nekik esett mindjárt a' mi Lovassainknak. Jóllehet Gyalogjaink még jóval is hátra voltak; a' Törökség pedig sokkal felefebb számmal volt a' miéinknél: még sem akart a' vitéz Kapitány Úr hátrálni: hogy ez által Gyalogjainkra ne vonja az ellenséget, kiknek úgy is elég vesződésék volt a' rossz úton való jövetellel. Tehát úgy helyt állatott seregével, a' Jantsárok és Spahik ellen, hogy azok, igen meg átkodott ellent állások után is, kéntelenek voltak helyeket el hagyni. Mindazáltal tsak hamar öfzve szedték magokat, 's újra rohantak Lovassainkra, kiknek segíttségekre, a' még magánál hagyott 4 Tzug Lovasságöt is utánnok küldötte az Oberstlieut. Úr. *Szarvasy* Kapitány Úr hasonló bátorfággal tsapatott most ismét az ellenség közibe, valamint az előtt: de az ellenség is ugyan viselte magát egész két órákig: hanem akkor öfztán, mivel Oberstl.

Liptay Úr is el érkezett Gyalogjaival, és erejét a' Lovasokéval egyesítette: csak szaladásra vették a' Törökök a' dolgot, 's meg sem állottak egy hegyig, melly *Negodinon* alól esik egy órával. Ott újra viadalhoz készítették magokat. De Kapit. *Szarvasy* Úr mind addig fenn tartóztatta itt őket, míg Oberstl. *Liptay* Úr, a' Gyalogokkal, és egynehány ágyúkkal el érkezhetett, melly meg lévén, olly erőben ágyúztatott az Oberstl. az ellenségre, hogy az a' hegyről magát el vette, és *Bakoftzéig* szaladott. — Itt negyedszer akarta magát rendbe szedni az ellenség; de ekkor hamar készen lett vele Oberstl. *Liptay* Úr, és vissza verte a' *Timok* vizén. Hogy a' *Timok* környékét meg menthesse az ellenség pusztításától az Oberstlieut. Úr: el küldötte oda a' *Lattermann* Reg. jebéli Májor *Sobel* Urat, 3 Kompánia Gyalogsággal, bizonyos számú Lovasokkal, és 2 ágyúkkal: de minekelőtte még oda érhetett volna a' Májor Úr, segítséget kaptak a' Törökök *Pregovéből*, azért is vissza fordultak, és szerentsét próbáltak még egyszer: de népünk olly rúzzel, 's magát el szánva ment nekik, hogy előtte meg nem állhattak, hanem egészen zürzavarba hozódtak, és a' Spahik úgy neki iramódtak, hogy a' Jantsárok nem érvén velek, a' *Negodin* és *Czerna Riga* környékén

kén mellze el terjedt nádasba, és az ott lévő mocsárrokba vették magokat: a' hová leg ottan rendelt a' Huszárok 's a' *Branonátzky* szabad serege közzül bizonyos számú Vitézeket az Oberstlieut. Ur, a' kik az ellenféget bűvő helyéből fel kergessék. — Oberstlieut. *Liptay* Ur, Jan. 6-dika estvéjén küldötte az elő adott Tudósitást a' hartz mezejéről; a' bővebb jelentést későbbben fogja tenni. Akkor nem tudta még az ellenfégnak valóságos veszteségét: mindazáltal azt előre is megjegyzette, hogy, a' mint a' miéink által nyertt préda is mutatja, fő Törököknek kell lenni az el esttek között; továbbá, hogy a' mi veszteségünk igen kevés; és végre hogy nem találhat szókat, a' *Szarvasy* Kapitány Ur' állhatatos bátorfágának, és okosfágának elegendőképpen való magasztalására. — Ő Felsege, Oberstlieut. *Liptay* Urat, Obersteri rangra méltóztatott emelni, annak meg bizonyítására, melly rökéllertes meg elégedését találta az említett Úrnak különösen ki mutatott okos és bátor vitézségében. — Mi a' melly szivünkől örvendünk, Oberster *Liptay* Úrnak érdemei szerént lett meg tiszteltetésén: ugyan azon szivből óhajtjuk vitéz Kapit. *Szarvasy* Úrnak Májorsfággal leendő meg tiszteltetését.

Az

Az *Allion* hegyéről költ Levelekben a' vagon, hogy az *Orsovát* szemmel tartó népünknek semmi baja nintsen, és mondván betegei sintsenek: mivel ott sem keménykedik a' tél. — Minden nap lövöldözik a' miéink *Orsova* Várát; a' benn lévők is ágyúznak ki: de csak fél töltéssel. Ez annak a' jele, hogy már a' löni valóból is alkalmasint ki fogytak.

Ugy volt a' hire, hogy az *Erdödy* Magyar Lovas Reg. je *Tseh* Országba fogott volna marsirozni: de már a' *Lobkovitz* könnyü Lovas Reg. je rendeltetett oda helyette; hanem a' *Wurmser* Húszár Reg. je talám meg is indult már onnan alólról, fel *Tseh* Országba. — Kivel fog ezentúl, a' Török helyett, szembe szállani, bizontalan. — Ezen nemes Regementnek eddig volt nagy érdemü Oberstere, és a' mi szives igyekezettünknek egy példás elő mozdítója, *Boros* Úr, Generálistágra emeltetett Ö Felségétől. — Gróf *Palfy* Miklós Kapitány Úr, által ment ezen díszes Reg. ből, a' *Czesvitz* Vasasfai közzé Májornak.

Ferentz fő Hertzeg, kedves Hírvésével *Erzsébet* fő Hertzeg Asszonnyal együtt, friss egészségben vagynak. Gyakran meg jelennek a' Redutban. Maga a' fő Hertzeg szokott táncolni is; de a' Hertzeg Asszony alkal-

alkalmaztatja magát mostani környülállásihoz, mellyek meg nem engedik a' tántzot. Nem meffze van t. i. az a' kívánatos idő, mellyben el nyeri ez a' szép, okos, és jó szivü Hertzeg Asszony az Anyai édes nevezetet. A' miolta terehbe lett esése nyilván valóvá lett, egynehányszor nyitottak rajta eret. Az első szerentsés érvágásért, száz aranyat kapott az Érvágó jutalmúl. — Itt már előre találgatják, ha vallyon Hertzeggel fogja e' a' várandós Hertzeg Asszony szaporítani az Auszriai Házat, vagy Hertzeg Asszonnyal. — A' találgatás szabados dolog az effélékben. — Mi, a' világra jövendő magzatot eggy szép kis Hertzeg Asszonynak találjuk. Mit kívánnánk, a' már más kérdés?

*Laudon fő Vezérnek, Birkenstoack *)*
tudós Udvari Tanácsos Úr által lett le írása:

Tyro

ad *Borysthenem,*

Dux

ad *Bobrim, Moravam, Viadrum,*

Vistulam. Veteranus

ad *Unnam, Istrum, Savum.*

Clarus

*) Ennek az Urnak igen szép gyűjteménye vagon régi Deák és Görög Irókból, régi pénzekből és kiváltképpen a' rézre metzett képekből.

Clarus Vbique Triumphis.
 Simplex, Verecundus,
 Carus
 Caefari,
 Militi, Civi,
 Summis,
 et
 Infimis.

Egy Bétsi Barátunk, ezen következő
 Irásban, kívánna a' *Martineszjei* dicső győ-
 zedelem emlékezetét, 's mikor estét fenn
 tartani:

CobVrgVs
 fortIs, feLIX,
 Virts VICIES MILLE
 stIpatVs,
 V e z I r I I
 Coplas,
 sVIs qVINQVIES sVperiores,
 strenVo
 SVVaroVII
 aVXILIO
 profLigatas,
 rIbVs CastrIs
 eXVIr.

Frantzia Ország.

Dec. 24-dikén, azt végezte a' Nemzet
 Gyűlése, hogy a' Proteftansok minden pol-
 gári

gári és katonai Tisztfégekre fel vetetődhetnek; sőt az Ország Kormányozásának akar-melley fokára is éppen úgy el juthatnak, valamint szintén a' Katholikusok — A' *Tulóniak* csak ugyan hajlottak a' Nemzet Gyűlése parantsolatjára: valamint más zenében naskodni akarók is. — Nem is állhat fel egy Státus is, engedelmesfég nélkül. — Az el múlt hónapnak vége felé, egy szörnyű rámadás akarta magát, a' mint írják, újra ki űtni Párisban.

Spanyol Ország.

Madritból írják, hogy a' miolta a' Frantzia Orzági zürzavarok el kezdődtek, szorgalmatos vigyázás vólt ebben az Országban arra, hogy valami módon reá is el ne ragadjon a' Frantzia nyavalya, a' külömbkülömbféle irásoknak olvasása által, mellyeknek tárgya a' Fr. Orzági változás. Mindazáltal sok efféle irások vitettek bé alattomban *Spanyol Országba*: sőt némelleyek azok között Spanyol nyelvre is fordítottak. A' vizsgálódó Törvény Szék kevésbbé lévén most foglalatos, az eretnekségnek tüzzel vassal való ki irtásában, mint az előtt, körelesfégének esmérte, hogy a' jelen lévő környülállásokhoz képest vigyázzon a' Spanyol nemzetnek polgári jó hitüségére (*Orthodoxia politica*). Dec. 13-dikán, minden Templomokban egy paran-

parantsolatot olvastatott el, mellynél fogva az említett Irásokból 30-ig valók vettetnek átok alá; és az Anyaszentegyházból való ki tiltatásfal, és 100 arany büntetéssel fenyegettetnek mind azok, a' kik birtokokban tartják, 's olvassák azokat. Ezen tilalmas munkák között vagyon *Necker*-nek is a' vallásbéli vélekedéseknek nyomos voltokról írott Könyve, (*De l'Importance de opinions religieuses*). — Ebből kiki úgy tsinálhatja a' következtést, mint maga leg jobbnak látja. — *Madridban* egy kis könyv jött ki nem igen régiben, mellyben *Don Emanuel Deogratia* fel számlálta, hogy 1759-dik esztendőtol fogva, 1787-kig, és így 29 esztendők alatt, 474 millió, és 358,663 Piafter (1 Piafter igen annyi, mint egy 2 forintos Tallér) rakarodott *Mexiko*-ból Európába, a' pénzzé nem tett arany 's ezüst darabokon, és azon feles summákon kívül, mellyeket titkos úton 's módokon hordtak ki onnan.

(*Mexiko*, egy nagy Tartománynak a' neve, az éjfszaki Amerikában. *Uj Spanyol Ország*nak is hivattatik, mivel a' Spanyol Koronához tartozik, a' mellynek számára, 1519—21-dikig, *Cortes Ferdinánd* foglalta vala el. Igen meleg Tartomány. Leg nagyobb gazdagfága áll az arany és ezüst ereken, mellyek jobbára igen mélyen szolgálnak a' föld gyomrába. Van a' többek között egy

egy bányá Pachuea-ban, melly 300 ölnyi mélyfégű, a' mellyben szüntelen 1000 Szereitsenek dolgoznak. Minden kezdhet bányát, hanem $\frac{1}{2}$ részét az érznek, a' Királynak kell adni. Egy Vitze Király által igazgattatja a' Spanyol Udvar Mexikót, a' kinek uralkodása 5 ezrtendeig szokott rend szerént tartani.) — Minő summának kell annak lenni, mellyet 1521-től fogva, tsupán Mexikóból magából bé vehetett Spanyol Ország, avagy tsak a' mondotrakkból is, kiki könnyen képzelheti: de éppen a' vólt más részént kárára a' Spanyolnak, hogy helyébe hordták a' fok kész pénzt, mint valamelly portékát: mert annál fogva nem kapott ő mit is a' tudományokon, meszerfégeken, 's kereskedésen; onnan lett, hogy a' bővfég miá szükfégre jutott: a' midőn fok ezer Frantzia Kereskedők fel gazdagodtak Spanyol Országban; mint feles izámú idegen nemzetbéliek kedves Hazánkban!!

Lengyel Ország.

Az el múlt Dec. 24-dike, vala az a' nevezetes napja ezen Orzágnak, mellyben a' jövendőbéli igazgatás formája 8 fundamentomos tikkelyekben meg határozott. — Minden Templomokban, hálaadások tartattak, azon nagy dolognak szerentsés ki menetellel lett meg készüléseért. A' szomszéd Udvarok Követei, Kurirokat küldöttek mindjárt, az arról való hiradás végett, a' magok Udvaraikhoz. — A' Prussziai Király sürget.

gettette volt a' Lengyeleket, hogy minél hamarébb állítanak meg a' fundamentomot, mellyen az igazgatás fogna épülni, és a' mellyen akarja ő is a' velek való állhatatos szövetségét fundálni. Már dolgoznak a' szövetségben is erőssen, mind *Berlinben*, mind *Varsoviában*. A' Lengyeleknek nagy a' bizodalnok a' Prussziai Királyhoz.

* * * * *

Cagliostro (Kaljiosztro).

Azt írják, Gróf *Balsamo Cagliostro*-ról, Romából, hogy, minekutánna egynehány hónapok alatt egész Hertzegi pompát mutatott, 's magát nagy tiszteletnek és dítséremnek tárgyává tette volna ott: történt az el múlt hónapnak 27-dike éjtszakáján, hogy 12 Város Katonái, fekvő ágyában egyszerre tsak meg lepték, 's egy korsziban el vitték, *Engelsburgha* *). Ugyan ekkor Feleségét is,
Sera-

*) *Engelsburg*, *Angelo*, *Castello di S. Angelo*, egy igen erős kerek épületnek neve Romában, mellyet hajdan *Hadrián* alkotványának (*Moles Hadriani*), annakutánna pedig *Crescentius* Tornyának (*Turris Crescentii*) neveztek, azért: mivel *Crescentius* Polgármester abba fántzolta volt bé magát 985-dikben III. *Otto* Tsáfzár ellen. VI. *Sándor* Pápa valóságos Várrá tsináltatta. Most a' Pápai Leveles-Ház vagyon benne, és az V. *Sixtus* Pápáról ma-

Seraphina Grófnét, egy Apátza Klastromba zárták. Ezentúl a' Grófnak minden Irásait öszve kutatták, és lakó helyét bé persételték. Az éjjelnek azon órájában, 25 Katonák *Ferentz* Páteren is rajra mentek, a' Kaputzinusok Klastromában, 's magokkal el vitték egy más Kaputzinus Klastromba; onnan ismét, a' mint van a' hire, a' vizsgálódó Törvény-Székhez (Tribunal Inquisitionis). Ez a' *Ferentz* Páter, Helvétziának *Frejburg* nevű Városából való, 's most Romában azért volt, hogy magának Püspökséget; valamelly meghóltinak pedig a' Szentek közzé való bé vetterést nyerjen: hanem ezen foglalarosfági mellett talám Titoknokja, vagy ha a' nem is: testi lelki Barátja volt *Cagliostro*-nak, és mindennap nálla evett. Ennek Irásait is mind egygyül egygyig meg vizgálták, és a' szobátskát vagy tzélát, mellyben tartózkodott volt, bé

radott 5 millió Skudiból álló kiúts, mellyhez tsak szükfég idején lehet nyúlni: mint ez 1708. történt, a' midön XI. *Kelemen* Pápa meg akadt volt I. *Józef* Tsászárral; és 1766. XIII. *Kelemen* idejében, a' midön igen nagy szüki volt a' gabonának. — A' *Tiberis*-en lévő hidat, melly ezen épülethez vízf, *Hadrián* Tsászár építtette. — *Engelsburg* olly hely gyanánt is van Romában, mint az el honyatott *Basztil* (Bastille) volt Párisban.

bépetsételek. Eggy *le Bore* nevezetű Fran-
 zia meg sejtett valamit a' dologból, 's el
 illantott. Ennek szobájában egy tsinoffan fel
 öltözött affzony ember formáját találtak, melly
 előtt eggy 3 lábú asztal állott, 's egy lámpás
 égett. — Az említett el fogatásokat egy kü-
 lönös Gyűlés előzte volt meg, mellyet tar-
 tott maga a' Pápa, Dec. 25-dikén Vasárnap
 reggel, 4 Kardinálisokkal, és 1 Titoknokkal.
 — Mi okon lett legyen el fogattatása *Cag-
 liostro*-nak, és hozzája tartozóinak: azt ezu-
 rán fogjuk bizonyossan meg tudni. — Már
Cagliostro Párisban is volt fogva 1785-ben,
 a' mint erről, Irásunk' első Szakaszának 26.
 Lev. tettünk volt egy szóval emlékezetet.
 Akkori fogfágának a' volt oka, mivel ötet is
 bele keverték ama híres *Nyakba való*, vagy
Nyakszorító ügyibe. A' dolog így történt:
 H. Rohán, *Straßburgi* Ersek, és még akkor
 Cardinális *), egy gyémántos nyakszorítót
 készítettett olly szín alatt, hogy az a' Fran-
 zia

*) Botránkoztató tselekedetéért, ki tette a' Pápa a'
 Cardináliságból. — Ez a' H. Rohán, volt Követje
 is a' Frantzia Udvarnak a' Bétsinél. Midőn Béts-
 be jött volna, panaszolkodni kezdett, hogy köl-
 teni sem lehet Bétsben: 's azonban midőn elment,
 sok ezer adósfágot hagyott.

tzia Királynée fogna lenni. Hitelesféger e' részben annál nagyobbat szerzett magának: mivel egy Levelet mutatott, mellynek a' Királyné neve volt alá írva, hasonló irásfal a' Királyné irásához. Azonban e' dologban se hire, se tanáttsa nem volt a' Királynénak. — A' nyakszorító árra volt 1,600,000 Livra, és így 633,333 forint *). Ezen summát midőn ki nem fizethette volna a' Hertzeg, 's már a' gyémántot is el vesztegette a' nyakszorítóról: ki tudódott a' dolog, mellyre nézve a' még akkor fenn állott Baztilba küldetett. Mivel a' Hertzeg, *de la Motte* Grófnét okolta, e' pedig *Cagliostro* utalt: innen esett, hogy a' szép Grófné, 's *Cagliastro* is bé zárattak. *Cagliostro* semmi sem bizonyosodott reá: azért is ő békével bocsátatott; de bezzeg meg esett H. *Rohan*-nak, és kivált a' szép *de la Motte* Grófnénak. — Mert amazi a' Francia Udvar, mind azon külső polgári tiszteffégtől meg fosztotta, melyet az előtt ruházott volt személlýére; *De la Motte* Grófnénak pedig tsupán az élete maradt meg: a' hóhértól mindazáltal meg nem menekedett, mert az által meg béllýe-

gez-

*) Mivel egy Livra, egélliz meg határozással véve, 23 $\frac{1}{2}$ kraj. telzen.

geztetett. — Hogy *Cagliostro*ra vissza térjünk, még senki sem tanulhatta ki ez ideig, hová való legyen ő, és honnan veszi azt a remérdek pénzt, a' melly meg kívántatik az ő utazására, 's mindenütt pompással való maga mutatására; a' fok alamsna osztogásra, 's a' betegeknek ingyen való gyógyítására, mellyben, úgy mondják, hogy már gyakorta igen szerentsés volt. — Holmi titkos dolgokban való foglalatосkodása által, fok külömbkülömbféle vélekedésekre 's költeményekre szolgáltatott magáról alkalmatosságot. Azt költötrék t. i. felölle, hogy ő a' Lelkekkel társalkodik, egész kan ördög, Antikrisztus, szemfényvesztő, bűvös bajos; hogy ő már élt akkor, midőn a' *Kánai* mennyegző tartarott, 's jelen is volt benne. — Sokan azt tartják felölle, hogy ő *Portugalliai* Zsidó, vagy valami *Egyiptomi* bitang. — Maga sem tudja ő, hol 's kiktől lett származását, mint ezt maga ki jelentette egy kis Könyvben, melly Párisban 1786-ban illyen homlok irás alatt jött ki: *Memoire pour le Comte de Cagliostro*. — Ebből fogjuk más alkalmatossággal közleni, a' magáról tett vallás tételét.

Költ *Bétsben*, Jan. 22. napj. 1790.

